

Акутава, Кавабата и други майстори
на късия разказ

НАЙ-ДОБРИТЕ ЯПОНСКИ РАЗКАЗИ

София, 2024

Преводът е направен по изданието:
THE BEST JAPANESE SHORT STORIES
Works by 14 Modern Masters:
Kawabata, Akutagawa and More

Copyright © 2022 by Charles E. Tuttle Publishing Company Inc.
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or
utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, in-
cluding photocopying, recording, or by any information storage and
retrieval system, without prior written permission from the publisher.

The Fox (Kafu Nagai)
Flash Storm (Ton Satomi)
The Garden (Ryunosuke Akutagawa)
Grass (Gisaburo Juichiya)
Mount Hiei (Riichi Yokomitsu)
Ivy Gates (Kanoko Okamoto)
Autumn Wind (Gishu Nakayama)
The Titmouse (Yasunari Kawabata)
One Woman and the War (Ango Sakaguchi)
Borneo Diamond (Fumiko Hayashi)
Along the Mountain Ridge (Morio Kita)
Ugly Demons (Yumiko Kurahashi)
Bamboo Flowers (Tsutomu Mizukami)
Invitation to Suicide (Jun'ichi Watanabe)

© Издателство „Изток-Запад“, 2024

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази
книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато
и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на
издателство „Изток-Запад“.

© Васил Велчев, превод, 2024

© Татяна Йович, оформление на корицата, 2024

ISBN 978-619-01-1407-9

Акутагава, Кавабата
и други майстори
на късия разказ

НАЙ-ДОБРИТЕ
ЯПОНСКИ
РАЗКАЗИ

Превод от английски
Васил Велчев

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР ОТ АМЕРИКАНСКИЯ ПРЕВОДАЧ.....	7
ЛИСИЦАТА (Кафу Нагаи)	9
ВНЕЗАПНА БУРЯ (Тон Сатоми).....	25
ГРАДИНАТА (Рюноске Акутагава).....	43
ТРЕВА (Гусабуру Юичия)	51
ПЛАНИНАТА ХИЕЙ (Риичи Йокомицу).....	63
БРЪЩЛЯНОВИ ПОРТИ (Каноко Окамото).....	77
ЕСЕНЕН ВЯТЪР (Гишу Накаяма).....	89
СИНИГЕРЪТ (Ясунари Кавабата)	103
ЕДНА ЖЕНА И ВОЙНАТА (Анго Сакагучи).....	113
ДИАМАНТЪТ ОТ БОРНЕО (Фумико Хаяши).....	131
ПО ПЛАНИНСКОТО БИЛО (Морио Кита).....	149
ГРОЗНИ ДЕМОНИ (Юмико Курахаша)	163
БАМБУКОВИ ЦВЕТОВЕ (Цутоми Мидзуками)	179
ПОКАНА ЗА САМОУБИЙСТВО (Джуничи Ватанабе)	191
БЕЛЕЖКИ НА АМЕРИКАНСКИЯ ПРЕВОДАЧ	205
РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ	213

ПРЕДГОВОР ОТ АМЕРИКАНСКИЯ ПРЕВОДАЧ

Тези разкази обхващат шейсет години от японската литература на двайсети век. Между горчиво-сладкото, носталгично пресъздаване на детството в „Лисицата“ на Кафу Нагаи, разположено на фона на все още до голяма степен традиционната Япония, и отчуждения, изцяло модерен свят на „Покана за самоубийство“ на Джуничи Ватанабе има развитие, сравнимо по обхват с това на всяка една литература от световна класа. През тези години Япония, след векове на изолация, се приспособява към всеобхватното си навлизане в света, към последващите травматични шокове от Голямото земетресение от 1923 г. и катастрофалното поражение във Втората световна война и към подобното на феникс съживяване на икономиката си.

Повечето от писателите, представени в тази подборка, могат да се нарекат стандартни автори. Тяхното творчество, цялото или част от него, продължава да се публикува десетилетие след десетилетие. Ясунари Кавабата, единственият японски носител на Нобелова награда за литература, почти не се нуждае от представяне пред западните читатели; от друга страна, Гисабуро Джуичия, може би запомнен с един-единствен разказ, който е включен в тази подборка, сигурно е почти неизвестен дори на японците. Антологията съдържа знаменити и неизвестни автори – такива, които са познати на англоезичните читатели и други, чиито произведения не са превеждани досега. Повечето от самите разкази също не са превеждани. Тези, които имат преводи, не са печатани от толкова отдавна, че не са достъпни почти за никого, освен за най-отдадените студенти.

Може да се каже, че доминиращият тон на японското писане е характерната сдържаност. Дали това се дължи на природата на езика, на японския темперамент или на реалистичния маниер, преобладаващ в литературата, е въпрос извън амбицията на този предговор. Но след като вече сме го отбе-

лязали, трябва да отбележим и разнообразието от модуляции, на които е способен този глас. Само в тази подборка са трогателният копнеж по миналото от „Есенен вятър“ на Гишу Накаяма, жизнерадостният цинизъм на „Една жена и войната“ на Анго Сакагучи, сексуалното познание на „Грозните демони“ на Юмико Курахаши – може би толкова много вариации, колкото са и писателите. Искрената надежда на преводача е, че част от удоволствието при четенето и превода на тези разкази ще бъде предадено и споделено с читателя.

Лейн Дънлоп

ЛИСИЦАТА

狐

Звукът на сухи листа, надбягващи се из градината, звукът на вятър, тряскащ хартиените врати.

Един следобед в моя зимен кабинет, до премрежен малък прозорец, сякаш в памет на есенното вечерно поле, където се бях разделил с любовта си преди няколко години, се бях привел самотно към мангала и четях биографията на Тургенев.

Една лятна вечер, докато той бил още дете и не познавал живота, Тургенев се скитал из градината на баща си, гъсто обрасла с дървета и храсти. При обраслия с плевели бряг на старо езерце той се натъкнал на жалка гледка на жаба и змия, опитващи се да се изядат взаимно. В невинното си детско сърце Тургенев веднага се усъмнил в Божията доброта... Докато четях този пасаж, по някаква причина си спомних за плашещата стара градина на бащината ми къща в Коишикава, където съм роден. В онези дни, вече преди повече от трийсет години, каналът на квартал Суидо течеше като селски поток през обсипани с традесканция поля.

По това време на пазара тук-таме се появяваха пусти домове на васали и придворни от по-нисък ранг в стария шогунаат. Като купи група от тях, баща ми построи просторно ново имение, в което остави непокътнати старите горички и градини. По времето, когато съм се родил, декоративните стълбове в нишите на новата къща вече са били придобили част от мекия си блясък чрез кърпата за полиране. Мъхът растеше все по-надълбоко върху камъните на градината, която си беше точно такава, каквато винаги е

била, а сянката на дърветата и храстите ставаше все по-гъста. Далеч отзад, в най-тъмната част на тези горички, имаше два стари кладенеца, за които говореха, че са останали от първоначалните домакинства. Единият от тях в продължение на пет или шест години, още от преди раждането ми, постоянно беше запълван от нашия градинар, Ясукичи, с всякакъв болюк от градината, като мъртви борови иглички, счупени клони на криптомериите и окапали листа от черешите. Една вечер в началото на зимата, когато току-що бях навършил четири, гледах как Ясу работи. След като подготви борове, палмите и банановите дървета за сланата, той разби стените на кладенеца, които бяха покрити с гъби, изсъхнали до бяло като плесен. Това е един от многото ми плашещи спомени от градината. Множество мравки, стоножки, червеи, дребни змии, ларви, щипалки и различни други насекоми, спящи в зимния си дом, изпъляяха между прогнилите дъски и започнаха да се гърчат и хлъзгат в студения зимен вихър. Много от тях умираха на място, оголвайки мръсните си бели коремчета. С помощника си, когото беше довел със себе си, Ясу събра окапалите през деня листа и мъртви клони и ги подпали заедно с нацепените дъски от кладенеца. Започна да изгребва с бамбукова метла насекомите и извиващите се змии, които се бяха разпъзтели, и да ги изгаря живи. Огънят рязко прашчеше. Нямахме пламък, само влажен безцветен дим, който излъчваше неопикуемо лоша миризма, докато се издигаше към високите върхове на старите дървета. Зимният вятър, веещ опустошително сред тях, сякаш разпространяваше тъмната нощ из цялата градина. Дойката ме викаше гръмогласно откъм невидимата къща. Внезапно избухнах в сълзи и Ясу ме поведе за ръка обратно към къщата.

Ясу грижливо изравняваше земята над затрупания стар кладенец, но по време на пролетните дъждове, вечерните превалявания, бурните дни и останалите периоди на стихии повърхността на земята се спускаше с един-два фута. По-късно заградиха района с въжета и на никого не се позволяваше да се приближава. Спомням си, че и двамата ми родители ми казаха особено строго да не припарвам дотам. Що се отнася до другия стар кладенец, той е наистина най-ужасяващият ми спомен

от този период, който не бих могъл да забравя, дори и да се опитам. Кладенецът изглеждаше изключително дълбок – толкова, че Ясу дори не направи опит да го запълни. Не знам каква къща стои сега в този имот, но несъмнено кладенецът, заедно със старото дърво край него, е все още там в един от ъглите на двора.

Отзад около кладенеца като около светилище, за което се говори, че е обитавано от духове, се издигаше кедрова горичка, в гъста мрачна тишина както през лятото, така и през зимата. Това правеше тази част от градината още по-плашеща. Зад горичката имаше черна дървена ограда със заострени върхове на коловете. Отвъд нея от едната страна беше пустеещият път към храма Конго на върха на хълма, а от другата – бедняшко градче, което баща ми никога не беше харесвал и за което казваше: „Само ако можеха да съборят това място..“

Баща ми първоначално беше купил място, съдържащо три малки имения. Сега всичко беше наша собственост, но старият кладенец се намираще в късче пустош в основата на скала, далеч надолу по склона от мястото, където беше построена къщата, и беше почти забравен от хората в домакинството. Майка ми често питаше баща ми защо е купил това безполезно късче земя. Отговорът на баща ми беше, че ако не го беше направил, в подножието на хълма щеше да се издигне бедняшки квартал. И щеше да ни се наложи да гледаме мръсните керемидени покриви и прането, сушено на слънцето. Като го беше купил и го беше оставил непокътнато, беше запазил долината тиха и приятна. Вероятно за баща ми зловещите форми на старите дървета, виещи с вятъра, плачещи с дъжда и държащи нощта в ръцете си изобщо не бяха страшни. Даже имаше моменти, в които неговото тържествено, ъгловато лице изглеждаше по-невъзмутимо от крив боров чвор.

Една нощ в къщата влезе крадец и открадна подплатената копринена дреха на майка ми. На следващата сутрин дойдоха нашият пожарникар, старшият на дърводелците и детектив от полицейския участък. Докато разглеждаха отпечатъците по ръба на верандата пред дневната на баща ми, откриха и следи в утъпканата и смачкана скреж, явно водещи към зимната градина. Стана ясно, че краде-

цът се е промъкнал откъм черната дървена ограда зад стария кладенец. Пред кладенеца лежеше зацапана стара кърпа, която той навярно беше изпуснал в бързината. Воден за ръка от старшия на дърводелците Сейгоро, който във феодалните времена е обслужвал дома на Мито, за първи път в живота си се разходих около този стар кладенец в ъгъла на старата градина. Край кладенеца се издигаше самотна върба. Полуизгнилият ѝ дънер беше станал кух и от него висяха множество тъжни на вид мъртви клони. Смаян от неописуемо зловещия ѝ вид, дори не си помислих да пробвам да надникна в дъното на кладенеца, който беше твърде дълбок, за да се напълни, дори и някой да имаше желание да го направи.

Не само аз се боях. След обира тази част от градината в подножието на скалата и край стария кладенец стана място на страх за всички в семейството с изключение на баща ми. Въстанието на Сацума току-що беше приключило и светът беше изпълнен с истории за заговорници, убийци, въоръжени грабител и кървава жестокост. Навсякъде из въздуха витаеха мрачни, параноични подозрения. Никой не можеше да знае кога някой терорист или убиец, дебнеш под прикритието на нощта под верандата на богато имение или на търговец с голям склад и вслушвайки се в дишането на спящия домакин, ще пробие с меч си татамито. Беше решено в нашия дом пожарникарят да патрулира през нощта, като предложението не дойде от баща ми или от майка ми. Всяка студена нощ, докато лежах в ръцете на дойката ми, чувах как тракането на дървената му хлопка отеква силно и ясно из цялата спяща къща.

Нямаше нищо по-неприятно и по-плашещо от нощта. След като похапнех вафла с бобово сладко „Беня“ от магазина на склона Андо и започнех да си играя заедно с майка ми с детската ми къща, жълтата вечерна слънчева светлина върху полупрозрачната хартиена плъзгаща се врата избледняваше пред погледа ми. Вятърът започваше да вие тъжно между голите клони и храстите. Започваше да се смрачава първо край черните стани на декоративната къща във всекидневната. Когато майка ми се изправеше с думите, че ще си измие ръцете и плъзнеше вратата, градината вече беше сумрачна до подножието на скалата, къ-

дето беше напълно тъмно. Нощта идваше най-рано в имението точно там, където беше старият кладенец. Дали не идваше точно от неговата бездънна дълбочина? Тези мисли не ме напуснаха дълго време след това.

Даже след като тръгнах на училище, старият кладенец и древната полуизгнила върба до него – заедно с приказката за О-Кики от Дома на плочите, рекламирана в обявите за панорами в кутии в дните на храмовите фестивали и книгата в картинки „Тайнствените светлини на морето“, която ми четеше моята дойка – придобиха силата на естествено заклинание. Не мога да кажа колко пъти са ме плашили в сънищата ми. Искях да видя самото нещо, което ме плаши. Но когато плахо помолих за това, дойката отрязва пъпките на младото ми желание с ножиците на суеверието. Що се отнася до баща ми, когато ми се караше заради непокорството ми, една от най-лошите му заплахи беше, че ще ме изгони от къщата и ще ме върже за върбата до кладенеца. Ох, ужасни спомени от детството! Дори когато бях на дванайсет или тринайсет, ме беше страх да отида сам до тоалетната през нощта – но смея да кажа, че не само аз бях така сред децата, израснали в този период.

Баща ми беше държавен служител. В онези дни кабинетът се наричаше Голямата зала на правителството, и се обръщаха към министъра с „милорд“. По едно време баща ми беше много запален по конната езда. Четири или пет години по-късно, когато този ентузиазъм отмина, той внезапно започна да стреля с лък. Всяка сутрин, преди да отиде в канцеларията, той слагаше мишена на половината път до скалата. Застанал до кладенеца с гръб към върбата, той опъваше тетивата в хладния утринен летен бриз. Но скоро дойде есента. В една студена сутрин баща ми, който тренираше, оголил едното си рамо, се втурна развълнуван нагоре по скалната пътека, все още стиснал лъка в ръка, и извика със силен, дрезгав глас:

– Тадзаки! Тадзаки! Ела бързо! В градината има лисица.

Тадзаки беше младеж на шестнайсет или седемнайсет, който, понеже беше от родното село на баща ми, живееше в нашата къща като студент-прислужник. Заради внушителното си телосложение и начина, по който изпъваше назад рамене и изнасяше шумни тиради, изпъс-

трени с множество китайски думи, изглеждаше като надут възрастен.

– Какво има, сър?

– Проклетата напаст. В тази градина има лисица. Тя се стресна от звука на лъка ми и изскочи от меката трева в подножието на скалата. Сигурно си има дупка някъде там наблизо.

С водача на рикшата му, Кисуке, и с Тадзаки баща ми претърси гъстите ниски бамбуци по средата на пътя надолу към скалата. Но скоро дойде време да ходи в канцеларията.

– Тадзаки, претърси това място старателно.

– Да, сър. Ще го направя.

Таздази се поклони на входа, докато рикшата на баща ми с хрущене на чакъла излезе през портата. В мига, в който тя изчезна, той прибра официалната си надиплена пола и преметнал тояга през рамото, пристъпи към градината. Когато си помисля за студентите-прислужници от онези дни, всичко се връща – смешните различия между господаря и слугата, точно като в старите феодални дни.

Майка ми, която беше мила и любезна към всички, като видя приготовленията на Тадзаки, му рече:

– Това е опасно. Лисицата може да те ухапе и тогава какво ще правиш? Моля те, не отивай.

– Госпожо, да не искате да кажете, че не мога да се справя с една лисица? Това е нищо работа. Ще я бия до смърт и ще я подготвя да я покажа на господаря, когато той се върне.

Тадзаки изпъна рамене по своя маниер и атакува буйния храсталак. Беше съдено по-късно да стане армейски офицер и да предизвика кървава касапница на полето в китайско-японската война; може би е изпитвал естествен афинитет към клането. Готвачката ни О-Ецу, която не беше в добри отношения с Тадзаки и която беше израснала на село и беше пълна със суеверия, пребледня и му каза, че ще е лош късмет за къщата, ако убие бога-лисица. Тадзаки категорично не се съгласи, като каза, че не приляга на готвачки на ориз да си пъхат носа там, където става въпрос за заповеди на господаря. Тогава О-Ецу, издувайки пълните си румени бузи, докато говореше, и моята дойка ми разказаха всичко за лисичето обладаване и лисичите

проклетия, за случаите на лисици, които се превръщат в хора и за чудесата на лисичия бог Такедзо Инари, чието светилище беше в задната част на храма Дендзу. Въпреки че мислех с тревога за неща като много обсъжданите спиритуални сеанси с въртене на масата, наполовина застанах на страната на брадвата на Тадзаки и исках да го придружа при залавянето на лисицата. Но другата ми половина се съмняваше, чудейки се дали на света може да има толкова странно нещо.

Тадзаки се мяташе в гъсталака от меча трева, докато не го извикаха за обяд. Пищялите му бяха издрани и окървавени от островърхите бамбукови върхове и тръните, лицето му беше покрито с паяжини. Върна се, без да намери нищо, което дори да прилича на лисича дупка.

Вечерта баща ми си дойде, водейки старец на име Йодои. Той правеше компания на баща ми в играенето на шах и пиенето почти всяка вечер и беше държавен служител от по-нисък ранг със странична дейност да дава пари на заем. Беше подчинен на баща ми в канцеларията му и докарваше прислужничките до плач, защото оставаше там до късно. Той ми рисуваше трамваите, теглени от коне, които се бяха появили по онова време, а за майка ми имаше истории за герои като Тасуку Хикосабуро и Таносуке. Водени от Тадзаки, който осветяваше пътя с хартиен фенер, баща ми и Йодои претърсиха цялата градина два пъти. В късния вечерен въздух жуженето на многобройните насекоми звучеше като валеж на дъжд. Това беше първия път, в който открих чистотата, хладината и бледността на есенната нощ.

Майка ми ми разказа, че същата нощ – и това не е било сън – е била събудена в ранните часове от несъмнен вой в градината. От следващия ден нататък прислужничките ни при никакви обстоятелства не оставаха да спят в градината. Нашата фантастично лоялна О-Ецу, вярвайки, че ни очаква лош късмет, хвана настилка от това, че се пръскаше с вода от кладенец на разсъмване и се молеше на бога на огъня. Когато научи за това, Тадзаки тайно го докладва на баща ми, в резултат на което клетата О-Ецу беше грубо смърнена и ѝ беше казано, че си има граници дори в това да се правиш на глупак. Дойката ми, след като обсъди въпроса с майка ми,

случайно взе едно куче от редовния ни доставчик на риба, Ироха. Освен това тя редовно оставяше купчинки пържен боб в гъсталака от меча трева в подножието на скалата.

Рано всяка сутрин, без да обръща внимание на студа, който се засилваше с всеки изминал ден, баща ми излизаше в задната част на градината до стария кладенец, за да се упражнява в стреляне с лък. Но лисицата не се показва повече. Веднъж кучето ни се нахвърли зверски върху някакво измършавяло бездомно куче, дошло от някъде и ядящо пържения боб, и го ухапа по ухото. Постепенно в цялото имение се възцари спокойствие. Може би лисицата беше избягала някъде – или пък не беше лисица, а друго бездомно куче. Вече беше дошла зимата.

– Няма ли кой да изчисти мангала в това студено време? Всички слуги в тази къща са тъпаци! – разнесоха се из цялата къща укорителните думи на баща ми една сутрин.

Кепенците, хартиените плъзгачи се врати и ажурните панели над преградите из цялата къща се блъскаха и тракаха. В края на верандата като вода, изригнала над земята, изведнъж се чу самотният шум на вятъра в храстите и също така внезапно утихна. Когато дойде време за училище, майка ми ми каза, че трябва да си сложа шал и издърпа чекмеджетата на раклата. В хладния пуст въздух на големия салон миризмата на камфор сякаш се разля из цялото ми тяло. Все още беше топло следобед; когато майка ми, дойката и аз излязохме на слънчевата част на верандата, градината изглеждаше толкова променена в сравнение с времето на вълненията около лисицата, че сякаш беше друг свят. Приех това странно присърце. Клоните на сливата и синята пауловния бяха голи и неплодни. Буйно цъфтелите през есента растения като розовия слез и кокошата детелина сега бяха посърнали и мъртви. Нефилтрирана от листата, ослепителната слънчева светлина стигаше изцяло до земята. От запълнения кладенец, където Ясу беше изгорил живи малките змии и червейчета, до тъмната, плашеща кедрова горичка в подножието на скалата можеше да се види цялата градина през зимните скелети на дърветата. Що се отнася до кленовете на сред боровете по долния склон на скалата, техните алени есенни листа се бяха превърнали в мръсна стара шума, която летеше

хаотично и се разпиляваше от вятъра. В коритото с бонсай пейзаж, поставено върху подиум в края на верандата, на миниатюрното восъчно дърво бяха останали едно или две самотни листа, обагрени в кървавочервено. Отвън пред кръглия прозорец на кабинета на баща ми листата на *яцуде* бяха по-черни от всяко мастило, а цветята му, подобни на скъпоценни камъни, блестяха бледо. Край водния басейн, където все още се зеленееха плодовете на нандината, постоянно се чуваше тихото чуруликане на коприварче. На покрива, под стрехите, около прозорците и навсякъде в градината чуруликацията глас на вработената звучеше почти шумно.

Не ми изглеждаше, че градината в началото на зимата е самотна или тъжна – или поне не усещах, че е по-страшно, отколкото през един облачен есенен ден. Напротив, беше удоволствие да се стъпи по килима от нападали листа, да се походи сред пукащия му шум. Но не мина много време от момента, в който Ясукичи, облякъл палтото си, оцветено със семейния герб, дойде заедно с помощника си, за да подготви боровете и банановите дървета за зимата (както правеше винаги), и дойде денят, в който първата сутрешна слана не се стопи до следобед. След това вече нямаше стъпване в градината.

Преди да се усетим, домашното ни куче беше изчезнало някъде. Даваха се различни обяснения, като например че е убито от ловеца на кучета или че е било ценно куче и някой го е откраднал. Молах баща ми да ни позволи да имаме друго куче. Но баща ми каза, че ако го направи, наоколо ще започнат да се мотаят и други странни кучета, когато тя е разгонена, ще събарят живия плет и ще опустошават градината, така че той отказа да допусне друго куче в имението. Известно време преди това до кладенеца при кухнята беше построен малък кокошарник. Обичах да храня кокошките всеки ден, когато се връщах от училище. Поради тази причина не се оплаквах кой знае колко от това, че нямам куче. Беше щастливият, спокоен сезон на зимно уединение. Що се отнася до мистериозната афера с лисицата, тя изчезна от фантазиите на слугините и другите хора в къщата. Сега нямаше куче, което да лае по стъпките на хора, преминаващи късно през нощта. В звука на вятъра, люлеещ високите дървета в градината, се

долавяше само тънкият, далечен звън на камбаната в храма Дендзуин. Седнал до топлото огнище с майка ми и дойката, прелиствах страниците на книги с приказки и шарени картинки под спокойната светлина на лампата. Баща ми заедно с неговия подчинен и близък приятел Йодои играеше на го с чист, звънящ звук на камъчетата зад шестслойния параван, издигнат около тях във вътрешната зала. Понякога пляскаше с ръце и се караше на прислужницата, че е наляла сакето по погрешен начин. Майка ми казваше, че такива неща не може да се оставят на прислугата, ставаше и тръгваше през студения мрак на къщата към кухнята. В детското си сърце почти мразех баща си заради липсата му на деликатност.

Наближаваше края на годината. Един човек, който навремето е бил носач на паланкини, а напоследък беше принуден да прави рамки за хартиени фенери в подножието на хълма, се обеси. Недалеч от нас, на върха на склона Андо, банда от петима крадци нахлуха в заложна къща и убиха шестнайсетгодишно момиче. Подпалвач подпали второстепенен храм в района на Дендзин. Ресторант, наречен Тацумия, процъфтяващ на склона Томи в дните на господаря Мито, фалира. Чухме последователно тези истории от хора като семейния масажист Кюсай, търговеца на риба Кичи и пожарникаря Сейгоро, които често ни посещаваха, но аз почти не им обърнах внимание. Интересуваше ме само как да прикрепя бръмчаща струна към хвърчилото си заедно със стареца Кансабуро, който беше портиер в канцеларията на баща ми и идваше да ни посети само на Нова година. Мислех само за неща като това дали вятърът ще духа този ден. Но по някое време семейният търговец на зеленчуци Шунко и прислужницата ни О-Тама бяха станали любовници. Една нощ, хванати за ръце и носещи дрехите си на гърба, те се опитаха да избягат. Тадзаки ги спипа, докато прескачаха дървената ограда до задната порта. Макар че не разбирах какво се случва, последвалата суматоха и решението О-Тама да бъде върната в дома на родителите ѝ в Сумийоши ми се сториха ужасни. Гледката на отдалечаващата се фигура на облятата в сълзи О-Тама, докато белокосата ѝ майка я дърпаше през задната порта, беше тъжна дори и за мен. След този

случай почувствах, че в Тадзаки има нещо мрачно и омразно. Баща ми беше много доволен от него, но майка ми и останалите от нас не можехме да го понасяме. Той беше долен човек, извършил злина.

През целия първи ден от Новата година не правех нищо, освен да пускам хвърчилото си. В неделите, когато нямаше училище, специално ставах рано, за да си играя. Изпитвах недоволство, задето зимното слънце залязва толкова рано. Но не след дълго настъпи февруари и после дойде една неделя, в която нямаше смисъл да се става рано: беше навалял сняг. От задната врата, където баща ми почти никога не ходеше, се чу звукът от плътния му дрезгав глас. С него беше Тадзаки; говореше предимно той. Чуваше се и гласът на водача на рикшата на баща ми, Кисуке, който беше дошъл, както правеше всяка сутрин. Без да обръщам внимание на дойката, която се опитваше да смени спалното ми кимоно, изтичах в посока на гласовете им. Когато видях майка ми, застанала на прага с гръб към мен и скръстила ръце, ме обзе някакво печално щастие. Вкопчен в мекия ѝ ръкав, се разплаках.

– Защо плачеш толкова рано сутринта? – попита баща ми рязко. Но майки ми измъкна едната си ръка от пазвата си и нежно ме погали по главата.

– Лисицата се е върнала. Изяла е една от любимите кокошки на Муне-чан. Не е ли ужасно? А сега бъди добро момче.

Вятърът навяваше снега с кратки приви през задната врата към мръсния под на преддверието. Полуразтопените буци сняг, които бяха тъпкани от високите дървени обувки на всички, бързо направиха кал по пода. Готвачката О-Ецу, новата прислужница, още една слугиня и моята дойка, всички разтърсени от неочакваната поява на господаря си на задната врата и треперещи от студ, стояха като приковани към дъските на пода на високата част на кухнята. Баща ми обу предложените му от Тадзаки дървени обувки, взе хартиения чадър, който Кисуке държеше над главата си и се зае да обикаля задната част на къщата около кокошарника и кладенеца.

– Майко, искам и аз да отида.

– Не, не мога да допусна да настинеш. Моля те, не ме моли.

Точно тогава задната порта се отвори и влезе Сейгоро, началникът на пожарникарите, с думите:

– Доста е наваляло.

Облечен в пожарната си униформа с ватирана качулка, връхна ливрея и старомодни японски ръкавици, той идваше от първоначалната си обиколка на квартала след началото на снеговалежа.

– Какво става? О, колко ужасно. Лисица е отмъкнала една от кокошките ви, казвате. Е, това е най-вълнуващото нещо, случило се след Реставрацията. Също като самураите, богът-лисица беше лишен от възнаграждението си и не е усетил миризмата на пържения боб под целия този сняг. Така че се е завъртяла около кокошарника ви. Не е чудо голямо. Хората ви със сигурност ще го хванат.

Сейгоро любезно ме отнесе на гръб отстрани на кокошарника.

Явно на разсъмване лисицата лукаво се бе беше прокраднала набързо през натрупалите се снежни преспи, беше изкопала дупка под бамбуковата ограда и беше пропъзляла през нея в двора. Навсякъде, където беше проправяла пътя си, бяха разпръснати сняг и кал. Вътре в бамбуковото заграждение, над навалелия сняг, имаше не само безмилостно оскубани кокоши пера, но можеха да се видят една-два капки яркочервена кръв.

– Няма да има проблеми тази сутрин. Има отпечатъци навсякъде по снега. „Ако следвате дирите ми, скоро ще ме намерите в горите на Шинода“, както казва старата поговорка. Ъъъ... от миналата година живее под скалата в градината ви?

Точно както каза Сейгоро, откриха лисичи стъпки, водещи от градината надолу до скалата и изчезващи под един бор. Групата от следотърсачи начело с баща ми нададе триумфален вик. Когато Тадзаки и водачът на рикшата изгребаха снега с лопата и мотика с дълга дръжка, в гъсталака от растящата дори през зимата меча трева се разкри търсеното безуспешно през последната година леговище на лисицата. Започна дискусия за най-добрия начин, по който да се убие лисицата.

Кисуке смяташе, че ако я опушат с червен пипер, лисицата няма да може да понесе лютивия дим и ще изскочи с писък

от дупката си – и тогава ще могат да я убият. Тадзки каза, че би било жалко лисицата да се измъкне и предложи да се сложи примка в отвора, или пък барут. Но тогава Сейгоро, като разпери ръце и наклони глава, повдигна сложен въпрос:

– Лисиците обикновено имат повече от една дупка. Сигурно има друг изход някъде. Ако затворим само този, ще изглеждаме като истински глупаци, когато лисицата се измъкне от задния вход.

Това накара всички да се замислят отново. Но в този сняг би било не просто трудно, а почти невъзможно да се намери задния вход. Накрая, след нова дискусия, която продължи толкова дълго, че всички започнаха да треперят от студ, беше решено, че могат единствено да опушат дупката в този край със сярата. Тадзакци взе пистолет от къщата и се приготви да стреля. Баща ми сложи стрела на тетивата на големия си лък. Кисуке с прът на рамо, Сейгоро с противопожарна брадва и градинарят Ясу, който тъкмо беше пристигнал със закъснение да рине снега и беше хванат да работи, също с прът на рамо, бяха готови за действие. Баща ми се върна за момент в къщата, за да се преоблече в стари дрехи. Тадзакци отиде в аптеката пред Дендзуин, за да купи сярата и барут. Останалите прекарваха паузата шумно, с двулитрова бъчонка със саке, от която пиеха с чаени чаши. След няколко отлагания стана почти пладне, когато най-накрая започнаха да опушат входа на дупката. аз казах, че искам да гледам усмиряването на лисицата заедно с всички останали, но майка ми строго ми нареди да остана въкъщи. Както обикновено разлистих заедно с нея и дойката книга с приказки край огнището. Но бях неспособен да седя мирен и постоянно ставах и сядах отново. Единственият звук от стрелба, който чухме, беше приглушеното думкане на оръдието в Маруноучи по пладне. Макар и да беше толкова далече, в ясни дни ни стряскаше, като раздрънкваше дори прозрачните хартиени плъзгащи се врати на салона ни. Помислих си, че острият звук от пистолета, стрелящ по лисицата в основата на скалата ще ме оглуши. Жените в къщата бяха не по-малко развълнувани от мен. Дали лисицата щеше да ухапе някого? Нямаше ли богът-лисица да вилнее в къщата? Някои от жените дори припяваха будистки молитви и си слагаха амулети. Майка

ми даваше подробни инструкции как сакето да бъде сервирано на всички хора в къщата.

От време на време излизах на верандата, но от подножието на скалата не се чуваше нито звук.

Сякаш там долу нямаше никого. Нямаше и следа от дим. Чуваше се само самотният звук на натрупалия се сняг, който се свличаше от близките храсти. Въпреки че тъмното небе беше надвиснало ниско над върховете на дърветата, забулени от подобна на облаци мъгла, навсякъде наоколо в градината, покрита с разпръснат или натрупан в сребристи преспи блестящ сняг, цареше някаква мътна яркост, която беше нещо повече от обикновен здрач. След като обядвах с майка ми, мина още малко време. Бях уморен от чакането, а започнах да усещам и някакво отегчение. Изведнъж се разнесе неописуемо жален писък, последван от победоносните викове на множество хора. Всички се втурнаха към верандата, като едва не изритаха хартиените врати. Както чух по-късно, лисицата, задушена от димящата сяра, беше подала страховито главата си от отвора. Сейгоро, чакащ с брадвата, беше убил животното с един удар. Късметлийско попадение. Острието беше разцепило главата на лисицата между очите и тя беше умряла на място. Моят едър баща начело, носещ големия си лък, след него Тадзаки и Кисуки, носещи дългия прът, от който висеше мъртвата лисица, закачена за лапите си, и най-отзад Сейгоро и Асукичи – процесията се появи на върха на скалата. Докато газеха през снежните преспи, си спомних за дългата колона от воители, четирийсет и седемте самураи, които бях видял в книгата си с картинки. Колко мъжествени и героични изглеждат всички, помислих си. Тадзаки, безстрашният студент-прислужник, се приближи до мен и по обичайния си високопарен маниер обяви:

– Млади господарю, така е то. Небесната мрежа е широка и бавна, но не позволява на никого да избяга.

С тези думи той пъкна лисицата право под носовете ни. Когато видях разцепения с брадвата череп, калните капки жива кръв, които се процеждаха между стиснатите зъби върху снега, ми се наложи да скрия лицето си зад мекия ръкав на майка ми.

Беше решено да организираме голям банкет със саке в дома ни този следобед. Тъй като обилният снеговалеж беше попре-

чил на доставчика ни на риба да донесе от запасите си, баща ми реши да почерпи слугите и търговците с прясно заклани кокошки. Всички бяха в много добро настроение. В малкото дворче, където крадешком се бе вмъкнала лисицата, те сграбчиха две кокошки и открито ги убиха. Предишната есен тези две чернобели шарени кокошки, тогава пиленца, ми цвърчаха всеки ден, когато тръгвах на училище и когато се връщах. Телата им бяха обгърнати от меки златни криле като памучни пухчета. Хранех ги и им давах дребни растения за ядене и много ги обичах. От тогава насам бяха израснали във великолепни закръглени майки-птици. Уви, вратовете и на двете бяха строшени с един и същ жален крясък от ръцете на Тадзаки. Перата им бяха оскубани от ръцете на Кисуке, коремите им бяха изкормени и вътрешностите им бяха извадени от ръцете на Ясу. Зачервените лица на пируващите, които останаха да седят до късно през нощта, като пиеха саке и мяскаха с устни, ми приличаха на гоблините, които бях виждал в книжката си с картинки.

В леглото си през онази нощ се чудех: защо тези хора мразеха толкова много лисицата? Казвах, че е защото е убила кокошката, а те убиха и лисицата, и още две кокошки освен това.

Заради битката на змията и жабата Тургенев в детското си сърце се е усъмнил в Божията благосклонност. Още когато започнах да чета литература, се усъмних в значението на думите „изпитание“ и „наказание“, както се използват по света. Може би това е заради онова убийство на лисицата в далечното минало... Може би тези спомени, без да подозирам, са се превърнали в източник на моето съмнение.